

Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
HENRIK SAUGMANDSGAARD ØE
prezentate la 26 ianuarie 2017¹

Cauza C-29/16

HanseYachts AG
împotriva
Port d'Hiver Yachting SARL,
Société Maritime Côte d'Azur,
Compagnie Generali IARD SA

[cerere de decizie preliminară formulată de Landgericht Stralsund (Tribunalul Regional din Stralsund, Germania)]

„Trimitere preliminară — Competența judiciară în materie civilă și comercială — Regulamentul (CE) nr. 44/2001 — Articolul 27 — Litispendență — Identificarea primei instanțe sesizate — Articolul 30 punctul 1 — Act de sesizare a instanței sau alt act echivalent — Noțiune — Cerere de efectuare a unei expertize judiciare pentru a conserva sau a stabili, înaintea oricărui proces, proba faptelor care pot constitui temeiul unei acțiuni în justiție ulterioare — Acțiune pe fond introdusă ulterior în fața unei instanțe din același stat membru”

I – Introducere

1. Cererea de decizie preliminară formulată de Landgericht Stralsund (Tribunalul Regional din Stralsund, Germania) privește Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială², și în mod special, în esență, interpretarea articolului 30 punctul 1 în raport cu articolul 27³.

2. Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între o societate germană, pe de o parte, și societăți franceze, pe de altă parte, cu privire la răspunderea celei dintâi care ar putea decurge dintr-o avarie a unei ambarcațiuni pe care a construit-o și a vândut-o uneia dintre acestea din urmă. Avaria respectivă a condus la diverse proceduri care au fost inițiate în fața instanțelor din state membre diferite.

1 — Limba originală: franceza.

2 — JO 2001, L 12, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 3, p. 74

3 — De la bun început, precizăm că Convenția privind competența judiciară și executarea hotărârilor judecătorești în materie civilă și comercială, semnată la Bruxelles la 27 septembrie 1968 (JO 1972, L 299, p. 32, Ediție specială, 19/vol. 10, p. 3), astfel cum a fost modificată prin convențiile succesive referitoare la aderarea noilor state membre la această convenție (denumită în continuare „Convenția de la Bruxelles”), care a fost înlocuită prin Regulamentul nr. 44/2001, prevedea la articolul 21 o regulă analogă celei care figurează la articolul 27 din acest regulament, însă nu conținea o dispoziție analogă articolului 30 din acesta din urmă. Jurisprudența Curții cu privire la interpretarea convenției respective poate fi transpusă la interpretarea Regulamentului nr. 44/2001 în măsura în care dispozițiile acestora sunt echivalente în esență [a se vedea printre altele Hotărârea din 25 octombrie 2011, eDate Advertising și alții (C-509/09 și C-161/10, EU:C:2011:685, punctul 39)].

3. Mai întâi, cumpărătorul inițial al ambarcațiunii respective a sesizat o instanță franceză cu o cerere introductivă prin care se solicita efectuarea unei expertize judiciare pentru a se stabili, înaintea oricărui proces, proba faptelor care pot constitui temeiul unei acțiuni în justiție ulterioare, în conformitate cu articolul 145 din Codul de procedură civilă francez (denumit în continuare „CPC”), operațiune care reprezintă o măsură de cercetare judecătorească denumită de obicei „*in futurum*”⁴.

4. Ca urmare a depunerii raportului de expertiză, trei ani mai târziu, vânzătorul și constructorul german a sesizat instanța de trimitere cu o acțiune în constatare negativă, solicitând să se constate că părțile din litigiul principal nu aveau o creanță față de acesta în raport cu ambarcațiunea respectivă. La câteva săptămâni după această sesizare, cumpărătorul inițial a formulat o altă acțiune pe fond⁵ în fața unei a doua instanțe franceze, pentru a obține repararea prejudiciului pretins și rambursarea cheltuielilor aferente expertizei.

5. Instanța de trimitere ridică problema dacă, cu toate că această din urmă acțiune este ulterioară acțiunii cu care este sesizată, ar trebui să suspende de îndată judecarea cauzei în calitate de „instanță sesizată ulterior”, în aplicarea articolului 27 din Regulamentul nr. 44/2001 având în vedere procedura în scopul obținerii de probe care a fost introdusă în Franța cu mai mulți ani înainte de introducerea acțiunii pendinte în fața sa. Aceasta consideră, astfel, că o asemenea procedură probatorie ar putea constitui o singură unitate cu acțiunea pe fond introdusă ulterior în același stat membru în măsura în care s-ar înscrie în continuitatea materială a acesteia din urmă.

6. Așadar, aceasta solicită Curții să stabilească dacă, în cazul unei potențiale litispendențe, actul prin care a fost sesizată instanța dintr-un stat membru care a dispus o măsură de cercetare judecătorească prealabilă procesului poate constitui „actul de sesizare a instanței sau un alt act echivalent”, în sensul articolului 30 punctul 1 din acest regulament, în privința acțiunii pe fond formulate ulterior în fața unei alte instanțe din același stat membru.

7. Având în vedere considerațiile pe care le vom prezenta în continuare, apreciem că articolele 27 și 30 din Regulamentul nr. 44/2001 ar trebui să fie interpretate în mod coroborat și că ar trebui să se dea un răspuns negativ la întrebarea care este în esență adresată în prezenta cauză.

II – Cadrul juridic

A – Dreptul Uniunii

8. Regulamentul nr. 44/2001 este aplicabil *ratione temporis* în speță⁶.

4 — Măsurile de cercetare judecătorească dispuse în lipsa unui proces sunt astfel calificate în special de Cour de cassation (Curtea de Casație, Franța) (a se vedea în special Hotărârea Camerei a doua civile din 23 iunie 2016, nr. 15-19.671, și Hotărârea Camerei comerciale din 16 februarie 2016, nr. 14-25.340, disponibile la adresa internet următoare: <https://www.legifrance.gouv.fr>), spre deosebire de cele care sunt dispuse în cadrul unei proceduri în fața instanței (a se vedea, în special, Combes, G., și Ménétrey, S., „Incidents de procédure, Mesures d’instruction, Dispositions générales”, JurisClasseur Procédure civile, volumul 634, 2016, punctul 12, precum și punctele 49 și urm.).

5 — Noțiunea „acțiune pe fond” trebuie înțeleasă în acest caz ca orice acțiune ce urmărește obținerea unei decizii definitive cu privire la drepturile și obligațiile prezente, indiferent dacă aceasta este pozitivă (precum acordarea de daune interese) sau negativă (precum o declarație privind lipsa răspunderii), spre deosebire de cererile de decizii strict provizorii sau care privesc exclusiv normele de procedură sau de competență.

6 — Regulamentul nr. 44/2001 a fost, desigur, abrogat prin Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2012 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 2012, L 351, p. 1). Cu toate acestea, primul dintre aceste regulamente rămâne aplicabil în speță, din moment ce procedura pendinte în fața instanței de trimitere a fost introdusă anterior datei de 10 ianuarie 2015, data aplicării celui de al doilea regulament (a se vedea articolele 66 și 81 din Regulamentul nr. 1215/2012). A se vedea, de asemenea, Beraudo, J.-P., și Beraudo, M.-J., „Convention de Bruxelles, conventions de Lugano et règlements (CE) n° 44/2001 et (UE) n° 1215/2012 – Compétence – Règles de procédure ayant une incidence sur la compétence”, JurisClasseur Europe, volumul 3030, 2015, punctul 62, unde se precizează că Regulamentul nr. 44/2001 trebuie să se aplice atunci când cel puțin una dintre acțiunile de natură a genera situația de litispendență a fost introdusă anterior acestei date.

9. Potrivit considerentului (15), „[î]n interesul administrării armonioase a justiției, este necesar să se reducă la minimum posibilitatea apariției procedurilor concurente și să se evite pronunțarea în două state membre a unor hotărâri ireconciliabile. Trebuie să fie prevăzut un mecanism clar și eficace de rezolvare a cazurilor de litispendență și de conexitate, precum și de înlăturare a problemelor care decurg în urma divergențelor interne referitoare la determinarea datei la care se consideră că o cauză este pendinte. În sensul prezentului regulament, este necesar ca data în cauză să fie definită în mod independent”.

10. Capitolul II din Regulamentul nr. 44/2001 privind „Competența” include o secțiune 9 denumită „Litispendență și conexitate”.

11. Articolul 27 din acest regulament, inclus în secțiunea respectivă, prevede:

„(1) În cazul în care cereri având același obiect și aceeași cauză sunt introduse între aceleași părți înaintea unor instanțe din state membre diferite, instanța sesizată ulterior suspendă din oficiu acțiunea până în momentul în care se stabilește competența primei instanțe sesizate.

(2) Dacă se stabilește competența primei instanțe sesizate, instanța sesizată ulterior își declină competența în favoarea acesteia.”

12. În aceeași secțiune 9, articolul 30 punctul 1 are următorul cuprins:

„În înțelesul prezentei secțiuni, se consideră că o instanță este sesizată:

1. la data la care actul de sesizare a instanței sau un alt act echivalent a fost depus în instanță, cu condiția ca reclamantul să fi întreprins măsurile necesare pentru ca actul să fie notificat sau comunicat pârâtului [...]”

13. Articolul 31, care figurează în secțiunea 10 din capitolul menționat, denumită „Măsuri provizorii și de conservare”, prevede că „[m]ăsurile provizorii și de conservare prevăzute de legislația unui stat membru pot fi solicitate instanțelor statului în cauză chiar dacă, în temeiul prezentului regulament, o instanță dintr-un alt stat membru este competentă să judece cauza pe fond”.

B – Dreptul francez

14. Potrivit articolului 145 din CPC, care figurează în Cartea I, intitulată „Dispoziții comune tuturor instanțelor”, titlul VII, intitulat „Administrarea judiciară a probei”, subsecțiunea II, intitulată „Măsuri de cercetare judecătorească”, din acest cod, „[î]n cazul în care există un motiv legitim pentru a conserva sau pentru a stabili înaintea declanșării oricărui proces probele care atestă fapte de care ar putea depinde soluționarea unui litigiu, măsurile de cercetare judecătorească admisibile în mod legal pot fi dispuse la cererea oricărei persoane interesate, în urma unei cereri introductive sau a unei cereri de măsuri provizorii”.

III – Litigiul principal, întrebarea preliminară și procedura în fața Curții

15. Din decizia de trimitere și din dosarul transmis Curții reiese că HanseYachts AG este o societate care are ca activitate construirea și vânzarea de ambarcațiuni și are sediul în Greifswald (Germania), localitate situată în raza teritorială a instanței de trimitere.

16. Prin contractul din 14 aprilie 2010, HanseYachts a vândut către Port d’Hiver Yachting SARL, al cărei sediu este în Franța, o ambarcațiune pe care o construise, care a fost predată la 18 mai 2010 la Greifswald și ulterior a fost transportată în Franța.

17. Această ambarcațiune a fost revândută de Port d’Hiver Yachting către Société Maritime Côte d’Azur (denumită în continuare „SMCA”), care are, de asemenea, sediul în Franța.

18. La 1 august 2011, HanseYachts și Port d’Hiver Yachting au încheiat un contract de distribuție care conținea o clauză atributivă de competență în favoarea instanțelor din Greifswald, desemna dreptul german ca fiind dreptul material aplicabil și prevedea că respectivul contract înlocuia între aceste părți toate acordurile scrise sau verbale anterioare.

19. În urma unei avarii produse în luna august 2011 la unul dintre motoarele ambarcațiunii, SMCA a sesizat tribunal de commerce de Marseille (Tribunalul Comercial din Marsilia, Franța), printr-o citație într-o procedură de măsuri provizorii transmisă la 22 septembrie 2011 către Port d’Hiver Yachting, pentru a solicita efectuarea, în temeiul articolului 145 din CPC, a unei expertize judiciare înaintea oricărui proces. Aceasta a citat și Volvo Trucks France, în calitate de producător al acestor motoare.

20. În anul 2012, Compagnie Generali IARD SA (denumită în continuare „Generali IARD”) a intervenit în mod voluntar în cadrul procedurii, în calitate de asigurator al Port d’Hiver Yachting. HanseYachts a devenit parte în proces, în calitate de fabricant al ambarcațiunii, în cursul anului 2013.

21. Expertul desemnat de tribunal de commerce de Marseille (Tribunalul Comercial din Marsilia) a depus raportul de expertiză definitiv la 18 septembrie 2014.

22. La 21 noiembrie 2014, HanseYachts a sesizat Landgericht Stralsund (Tribunalul Regional din Stralsund, Germania) cu o cerere în constatare negativă, solicitând să se constate că Port d’Hiver Yachting, SMCA și Generali IARD nu au nicio creanță față de acesta în raport cu ambarcațiunea în cauză.

23. La 15 ianuarie 2015, SMCA a chemat în judecată Port d’Hiver Yachting, Volvo Trucks France și HanseYachts în fața tribunal de commerce de Toulon (Tribunalul Comercial din Toulon, Franța), pentru a obține obligarea acestora în solidar la repararea prejudiciilor pe care susține că le-a suferit ca urmare a avariei în litigiu și la rambursarea cheltuielilor efectuate în cadrul procedurii de expertiză judiciară.

24. Întrucât pârâtele din litigiul principal au invocat o excepție de litispendență în temeiul articolului 27 din Regulamentul nr. 44/2001, instanța de trimitere ridică problema dacă trebuie, în calitate de „instanță sesizată ulterior”, să suspende acțiunea până în momentul în care se stabilește competența tribunal de commerce de Toulon (Tribunalul Comercial din Toulon)⁷, în temeiul alineatului (1) al articolului respectiv, sau dacă, dimpotrivă, se poate considera a fi „prima instanță sesizată” în sensul dispoziției respective și, în consecință, să declare admisibilă acțiunea principală⁸ și ulterior să examineze temeinicia acesteia.

25. Potrivit instanței de trimitere, această din urmă posibilitate ar trebui urmată în cazul în care Curtea se pronunță în sensul că procedura în fața instanțelor franceze a fost declanșată odată cu introducerea acțiunii în procedura principală în fața tribunal de commerce Toulon, în anul 2015, așadar ulterior propriei sesizări, care a avut loc în anul 2014.

7 — Făcând trimitere la Hotărârea din 3 aprilie 2014, Weber (C-438/12, EU:C:2014:212, punctele 49 și urm.), instanța de trimitere consideră că o decizie pe fond pronunțată de această instanță franceză nu ar fi expusă refuzului recunoașterii în celelalte state membre. Aceasta adăugă că nu i se opune nicio competență exclusivă a instanțelor germane și că nicio clauză de alegere a forului nu este obligatorie pentru pârâta din litigiul principal (HanseYachts) și pentru pârâta din procedura franceză (SMCA). Potrivit acesteia, instanțele franceze și-ar putea întemeia competența pe articolul 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001, fapta prejudiciabilă producându-se în Franța.

8 — Această instanță consideră că nu dispune de competență internațională în temeiul articolului 5 punctul 1 din Regulamentul nr. 44/2001, aplicabil în materie contractuală.

26. În schimb, prima posibilitate s-ar putea impune dacă se reține că „actul de sesizare a instanței sau un alt act echivalent” prin care instanțele franceze s-ar considera sesizate, în sensul articolului 30 punctul 1 din Regulamentul nr. 44/2001, este reprezentat nu de respectiva introducere a acțiunii, ci de cererea de efectuare a expertizei judiciare formulate începând din 2011 în fața tribunal de commerce de Marseille (Tribunalul Comercial din Marsilia).

27. Instanța de trimitere consideră că sunt îndeplinite condițiile pentru litispendență prevăzute la articolul 27 alineatul (1) din acest regulament, în măsura în care acțiunea pe fond introdusă în fața tribunal de commerce de Toulon (Tribunalul Comercial din Toulon) și acțiunea pendinte în fața sa ar fi formulate între aceleași părți și ar avea atât același obiect, cât și aceeași cauză.

28. În acest context, prin decizia din 8 ianuarie 2016, primită de Curte la 18 ianuarie 2016, Landgericht Stralsund (Tribunalul Regional din Stralsund, Germania) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„În cazul în care dreptul procesual al unui stat membru prevede o procedură probatorie autonomă, în cadrul căreia, la solicitarea instanței, se obține o expertiză judiciară (în speță: *expertise judiciaire* din dreptul francez), iar în statul membru respectiv se instituie o asemenea procedură și ulterior, în același stat membru, se introduce, între aceleași părți, o acțiune în justiție, întemeiată pe rezultatele procedurii probatorii autonome:

Trebuie să se considere, în acest caz, că actul prin care s-a declanșat procedura probatorie autonomă constituie „actul de sesizare a instanței sau un alt act echivalent” în sensul articolului 30 punctul 1 din Regulamentul (CE) nr. 44/2001? Sau trebuie să se considere că doar actul prin intermediul căruia s-a introdus acțiunea în instanță trebuie calificat drept „actul de sesizare a instanței sau un alt act echivalent?”

29. Au fost prezentate observații scrise de către HanseYachts, Port d’Hiver Yachting, SMCA și Generali IARD, precum și de către Comisia Europeană. Guvernul francez a oferit un răspuns scris întrebărilor care i-au fost adresate de Curte în aplicarea articolului 61 alineatul (1) din regulamentul de procedură. Nu a avut loc o ședință de audiere a pledoariilor.

IV – Analiză

A – Observații introductive

30. Înainte de a efectua analiza substanțială a întrebării adresate Curții, prezentăm câteva observații asupra limitelor examinării pe care aceasta va trebui să o realizeze.

31. În primul rând, trebuie să se observe că problematica temeiului competenței internaționale a instanței de trimitere și, respectiv, a tribunal de commerce de Toulon (Tribunalul Comercial din Toulon) nu este supusă aprecierii Curții în prezenta cauză, în pofida indicațiilor date în acest sens⁹ de instanța menționată și în pofida rezervelor formulate în această privință de unele dintre părțile care au prezentat observații Curții, în special ca urmare a existenței unei clauze de alegere a forului în speță¹⁰.

9 — A se vedea notele de subsol 7 și 8 din prezentele concluzii.

10 — Astfel, Comisia are îndoieli că o clauză atributivă de competență în favoarea instanțelor din Greifswald, care este inclusă în contractul de distribuție încheiat în anul 2011 între HanseYachts și Port d’Hiver Yachting, poate avea efect retroactiv în privința contractului de vânzare semnat în anul 2010 de acestea, și că respectiva clauză este opozabilă SMCA, cea de a doua părată care nu are nicio relație contractuală cu reclamanta din litigiul principal. Cu toate acestea, aprecierea acestor elemente, care țin de circumstanțele litigiului principal, îi revine instanței de trimitere, iar nu Curții, în cadrul procedurii instituite la articolul 267 TFUE [a se vedea în special Hotărârea din 25 octombrie 2012, Folien Fischer și Fofitec (C-133/11, EU:C:2012:664, punctul 24), precum și Hotărârea din 25 aprilie 2013, Asociația Accept (C-81/12, EU:C:2013:275, punctul 41)].

32. Fiecare dintre instanțele naționale trebuie să se pronunțe asupra propriei competențe, având în vedere situația de fapt din litigiul principal și în conformitate cu normele de competență care rezultă din dreptul Uniunii, în speță rezultate din dispozițiile Regulamentului nr. 44/2001, astfel cum sunt interpretate în jurisprudența aferentă a Curții¹¹.

33. Amintim, în special, că norma de soluționare a situației de litispendență prevăzută la articolul 27 din Regulamentul nr. 44/2001 nu urmărește să stabilească o distincție, sau chiar o ierarhie, între diferitele temeuri de competență prevăzute de regulamentul menționat și că această normă de procedură, potrivit căreia se acordă prioritate competenței eventuale a primei instanțe sesizate, are la bază doar ordinea cronologică în care instanțele în cauză au fost sesizate¹².

34. În plus, rezultă dintr-o jurisprudență constantă că este de competență exclusivă a instanței de trimitere să aprecieze, luând în considerare particularitățile cauzei pendinte în fața sa, atât necesitatea unei decizii preliminare pentru a fi în măsură să pronunțe propria hotărâre, cât și pertinența întrebărilor pe care le adresează Curții¹³.

35. În această privință, menționăm doar că având în vedere elementele litigiului principal prezentate de instanța de trimitere – în special, ținând seama de localitatea în care bunul în cauză pare să fi fost predat de constructor și vânzător (HanseYachts) primului cumpărător (Port d’Hiver Yachting)¹⁴ –, nu este necesar să se considere, *prima facie*, că o decizie a acestei instanțe de recunoaștere a propriei competențe internaționale, cel puțin în privința părților respective, ar fi vădit nefondată și că întrebarea preliminară adresată ar fi lipsită de pertinență nefiind utilă pentru soluționarea acestui litigiu¹⁵.

36. În al doilea rând, având în vedere diferitele puncte de vedere exprimate de instanța de trimitere și de părțile care au formulat observații cu privire la normele de drept național aplicabile în speță, și în special cu privire la regimul juridic al măsurilor de cercetare judecătorească *in futurum* prevăzute la articolul 145 din CPC, subliniem că problema interpretării exacte a dispozițiilor de drept intern ale unui stat membru nu poate fi soluționată de Curte¹⁶.

11 — În special, reiese dintr-o jurisprudență constantă că în caz de litispendență, aprecierea competenței îi revine, în principiu, primei instanțe sesizate, iar nu instanței sesizate ulterior [a se vedea în special Hotărârea din 27 iunie 1991, Overseas Union Insurance și alții (C-351/89, EU:C:1991:279, punctele 25 și 26)].

12 — A se vedea în special Hotărârea din 22 octombrie 2015, Aannemingsbedrijf Aertssen și Aertssen Terrassements (C-523/14, EU:C:2015:722, punctul 48).

13 — A se vedea în special Hotărârea din 27 februarie 2014, Cartier parfums-lunettes și Axa Corporate Solutions assurances (C-1/13, EU:C:2014:109, punctele 24 și urm.), precum și Hotărârea din 3 aprilie 2014, Weber (C-438/12, EU:C:2014:212, punctele 33 și urm.).

14 — A se vedea punctele 15 și 16 din prezentele concluzii.

15 — Amintim că Curtea refuză să se pronunțe asupra unei întrebări preliminare, ca fiind inadmisibilă, numai atunci când interpretarea dreptului Uniunii solicitată este în mod vădit ipotetică și lipsită de utilitate pentru soluționarea litigiului principal [a se vedea în special Hotărârea din 22 mai 2014, Érsekcsanak di Mezőgazdasági (C-56/13, EU:C:2014:352, punctele 36-38), precum și Hotărârea din 6 noiembrie 2014, Cartiera dell’Adda (C-42/13, EU:C:2014:2345, punctul 29)].

16 — Această misiune incumbă exclusiv instanțelor naționale [a se vedea în special Hotărârea din 15 ianuarie 2013, Križan și alții (C-416/10, EU:C:2013:8, punctul 58), precum și Hotărârea din 11 septembrie 2014, Essent Belgium (C-204/12-C-208/12, EU:C:2014:2192, punctul 52)]. Subliniem existența unei particularități a prezentei cauze, care este legată de faptul că instanța de trimitere este în acest caz germană, în timp ce normele de procedură al căror conținut este dezbătut de părți nu sunt cele ale dreptului german, ci cele ale dreptului francez, al căror conținut și domeniu de aplicare instanța de trimitere nu le stăpânește. Cu toate acestea, Curtea nu poate să hotărască dacă interpretarea pe care o dă această instanță este corectă [Hotărârea din 13 decembrie 2012, Caves Krier Frères (C-379/11, EU:C:2012:798, punctul 36)].

37. Astfel, în cadrul unei trimiteri preliminare, Curtea este competentă să se pronunțe doar cu privire la interpretarea sau la validitatea actelor Uniunii prevăzute la articolul 267 TFUE¹⁷. Cu toate acestea, investită să furnizeze instanțelor naționale un răspuns util pentru a le permite soluționarea litigiului principal, Curtea le poate oferi, în spiritul cooperării, indicațiile pe care le apreciază necesare, pe baza tuturor elementelor de care dispune¹⁸. Atunci când persistă o incertitudine în ceea ce privește conținutul dispozițiilor de drept intern menționate, aceasta se străduiește să se pronunțe ținând seama de acest factor¹⁹.

38. În cele din urmă, Curtea a statuat în repetate rânduri că noțiunile conținute în Regulamentul nr. 44/2001 trebuie, în principiu, să fie interpretate în mod autonom, și anume în raport cu obiectivele proprii dispozițiilor acestui instrument, iar nu în funcție de sistemele juridice ale statelor membre, pentru a asigura aplicarea uniformă a acestor dispoziții²⁰. Astfel, interpretarea normelor de competență prevăzute de regulamentul menționat, și în special a celor care figurează la articolele 27 și 30, trebuie să fie independentă de concepțiile legiuitorilor sau de jurisprudența acelor state²¹ și de aspectele specifice litigiului principal²².

B – *Cu privire la conținutul întrebării adresate Curții*

39. Prin intermediul întrebării preliminare, instanța de trimitere solicită Curții, în esență, să stabilească dacă, în cazul în care dreptul unui stat membru prevede o procedură probatorie care permite efectuarea unei expertize judiciare înaintea oricărui proces și în care o acțiune pe fond este introdusă ulterior în acest stat pe baza rezultatelor procedurii respective și între aceleași părți, trebuie să se considere că actul prin care s-a declanșat procedura probatorie constituie „actul de sesizare a instanței sau un alt act echivalent”, în sensul articolului 30 punctul 1 din Regulamentul nr. 44/2001, sau dacă trebuie calificat astfel doar actul prin intermediul căruia s-a introdus acțiunea pe fond.

40. Instanța de trimitere pare să încline pentru primul unghi de abordare, care corespunde punctului de vedere susținut de cele trei părți din litigiul principal, în timp ce HanseYachts și Comisia optează pentru cel de al doilea unghi de abordare²³, care, în opinia noastră, constituie interpretarea corectă.

41. Asemenea Comisiei, considerăm necesară reformularea de către Curte a întrebării care i-a fost adresată, din motivele ce urmează.

17 — A se vedea, în special, Hotărârea din 22 mai 2014, Érsekcsanádi Mezőgazdasági (C-56/13, EU:C:2014:352, punctul 53).

18 — A se vedea în special Hotărârea din 24 februarie 2015, Grünwald (C-559/13, EU:C:2015:109, punctul 32), precum și Hotărârea din 13 iulie 2016, Pöpperl (C-187/15, EU:C:2016:550, punctul 35).

19 — A se vedea în special Hotărârea din 17 ianuarie 2013, Zakaria (C-23/12, EU:C:2013:24, punctul 30).

20 — Această abordare autonomistă a fost adoptată de Curte de mult timp [a se vedea, în special, Hotărârea din 8 decembrie 1987, Gubisch Maschinenfabrik (144/86, EU:C:1987:528, punctele 6 și 11)], cu privire la noțiunea de litispendență în sensul articolului 21 din Convenția de la Bruxelles, cu care articolul 27 din Regulamentul nr. 44/2001 este echivalent în esență] și a fost confirmată cu regularitate [a se vedea, în special, Hotărârea din 28 iulie 2016, Siemens Aktiengesellschaft Österreich (C-102/15, EU:C:2016:607, punctul 30), cu privire la interpretarea dispozițiilor Regulamentului nr. 44/2001].

21 — Remarcăm că, în prezenta cauză, numeroase argumente cu privire la caracterul național au fost prezentate de părțile care au transmis observații Curții.

22 — În luarea sa de poziție în cauza Purrucker (C-296/10, EU:C:2010:578, punctul 89), care privește de asemenea interpretarea normelor de competență judiciară în temeiul dreptului Uniunii, avocatul general Jääskinen a subliniat, în mod întemeiat, că „abordarea Curții trebuie să fie neutră, obiectivă și detașată de circumstanțele, atât de fapt, cât și procedurale sau juridice care sunt proprii acțiunii principale. Datele din speță [...] nu pot determina în mod hotărâtor soluția dată”.

23 — Guvernul francez nu și-a exprimat poziția în această privință, amintindu-se că nu a formulat observații scrise în prezenta cauză, ci doar a răspuns întrebărilor adresate de Curte care priveau conținutul dreptului francez, și în mod special măsurile de cercetare judecătorească prevăzute la articolul 145 din CPC.

42. Amintim, mai întâi, că în cadrul procedurii de cooperare între instanțele naționale și Curte prevăzute la articolul 267 TFUE, aceasta trebuie să ofere instanței naționale un răspuns util care să îi permită soluționarea litigiului cu care este sesizată. Din această perspectivă, îi revine Curții, dacă este cazul, sarcina reformulării întrebărilor care îi sunt adresate²⁴. Aceasta are de asemenea sarcina de a extrage din ansamblul elementelor furnizate de această instanță, și în special din motivarea deciziei de trimitere, dispozițiile de drept al Uniunii care necesită o interpretare având în vedere obiectul litigiului pendinte în fața sa, în pofida faptului că nu se face eventual trimitere la aceste dispoziții în enunțul întrebărilor preliminare²⁵.

43. În speță, chiar dacă, pe plan formal, întrebarea preliminară nu privește în mod direct decât articolul 30 punctul 1 din Regulamentul nr. 44/2001, o astfel de împrejurare nu împiedică Curtea să furnizeze instanței de trimitere toate celelalte elemente de interpretare a dreptului Uniunii care îi pot permite acesteia să soluționeze cauza pendinte în fața sa.

44. Or, reiese din motivarea cererii de decizie preliminară că, pentru a determina dacă aceasta este obligată să suspende acțiunea în aplicarea articolului 27 din Regulamentul nr. 44/2001, instanța de trimitere trebuie să știe dacă, într-o situație precum cea din litigiul principal, aceasta trebuie să se considere ca fiind „sesizată ulterior” în sensul dispoziției menționate, ținând seama de data – pe care o stabilește Curtea în raport cu respectivul articol 30 – la care o cerere care are, potrivit acestei instanțe, același obiect și aceeași cauză a fost introdusă între aceleași părți înaintea unei instanțe franceze. Prin urmare, este necesar, în opinia noastră, să se realizeze o interpretare coroborată a articolelor 27 și 30 din acest regulament.

45. În schimb, nu considerăm a fi utilă, în prezenta cauză, definirea ca atare a noțiunii „măsuri provizorii și de conservare” în sensul articolului 31 din Regulamentul nr. 44/2001, dat fiind că instanța de trimitere sugerează numai, la finalul deciziei sale, posibilitatea de a lua în considerare jurisprudența Curții cu privire la această noțiune în scopul interpretării, prin analogie, a articolului 30 din acest regulament²⁶.

46. Având în vedere aceste elemente, considerăm că cererea de decizie preliminară trebuie înțeleasă ca vizând, în esență, să se stabilească dacă, în cazul unei potențiale litispendențe, la data la care a fost declanșată o procedură prin care se solicită dispunerea unei măsuri de cercetare judecătorească prealabile oricărui proces poate constitui data la care „se consideră [...] sesizată”, în sensul articolului 30 punctul 1 din Regulamentul nr. 44/2001, o instanță sesizată să se pronunțe asupra unei cereri pe fond care a fost formulată în același stat membru consecutiv rezultatului acestei măsuri, atunci când procedura probatorie și cererea pe fond ulterioară ar putea constitui aceeași entitate procedurală.

47. În cazul în care această interpretare este respinsă, astfel cum preconizăm, va rezulta în mod concret că o instanță din alt stat membru care, precum în litigiul principal, a fost sesizată cu o acțiune pe fond introdusă ulterior finalizării procedurii probatorii, însă anterior respectivei cereri pe fond, formulată între aceleași părți și având atât același obiect, cât și aceeași cauză, trebuie să fie considerată ca fiind „prima instanță sesizată”, în sensul articolului 27 din acest regulament.

48. Înainte de a realiza propriu-zis interpretarea solicitată, trebuie să se confirme acuratețea susținerilor prealabile ale instanței de trimitere potrivit cărora ar putea exista o situație de litispendență, în conformitate cu acest din urmă articol, în circumstanțe precum cele ale litigiului cu care este sesizată.

24 — A se vedea în special Hotărârea din 4 iunie 2015, Brasserie Bouquet (C-285/14, EU:C:2015:353, punctul 15), precum și Hotărârea din 20 octombrie 2016, Danqua (C-429/15, EU:C:2016:789, punctul 36).

25 — A se vedea în special Hotărârea din 13 februarie 2014, Airport Shuttle Express și alții (C-162/12 și C-163/12, EU:C:2014:74, punctele 30 și 31), precum și Hotărârea din 3 iulie 2014, Gross (C-165/13, EU:C:2014:2042, punctul 20).

26 — Cu privire la această problematică suplimentară, a se vedea punctele 77 și urm. din prezentele concluzii.

C – Cu privire la posibila existență a unei situații de litispendență în temeiul articolului 27 din Regulamentul nr. 44/2001

49. Pentru a justifica întrebarea preliminară, Landgericht Stralsund (Tribunalul Regional din Stralsund) reține ca premisă că acțiunea pendinte înaintea sa poate intra în conflict cu acțiunea pe fond introdusă în fața tribunal de commerce de Toulon (Tribunalul Comercial din Toulon) și că normele cu privire la litispendență prevăzute la articolul 27 din Regulamentul nr. 44/2001 ar impune ca instanța germană să suspende acțiunea în calitate de „instanță sesizată ulterior”, cu condiția ca acțiunea respectivă să poată fi considerată că a debutat în stadiul procedurii probatorii introduse în fața tribunal de commerce de Marseille (Tribunalul Comercial din Marsilia), alături de care ar forma una și aceeași unitate.

50. În schimb, considerăm că instanța de trimitere nu are în vedere că o astfel de suspendare a acțiunii are caracter obligatoriu pentru aceasta, din motiv de litispendență, în ipoteza în care cele două proceduri franceze ar fi, dimpotrivă, privite separat una de cealaltă. În opinia noastră, obligația de suspendare trebuie în mod cert să fie exclusă din această ipoteză, având în vedere elementele dreptului Uniunii pe care le vom detalia în continuare, din moment ce, pe de o parte, acțiunea pe fond franceză – dacă este luată în considerare în mod izolat – a fost introdusă la o dată ulterioară acțiunii pe fond germane și, pe de altă parte, procedura probatorie franceză nu avea aceeași cauză și același obiect ca aceasta din urmă și nu mai era pendinte în momentul declanșării acesteia.

51. Astfel, amintim că articolul 27 din Regulamentul nr. 44/2001 reglementează doar situațiile de litispendență în care instanțe din state membre diferite sunt sesizate cu acțiuni concurente care pot conduce la pronunțarea unor decizii ireconciliabile²⁷, și anume „în cazul în care cereri având același obiect și aceeași cauză sunt introduse între aceleași părți”. Curtea s-a pronunțat deja, în mai multe rânduri, cu privire la interpretarea care trebuie dată acestei triple condiții de identitate de părți, de obiect și de cauză²⁸, subliniind că definiția acestor din urmă noțiuni trebuie să fie formulată în mod autonom, prin trimitere la sistemul și la obiectivele respectivului regulament²⁹.

52. În ceea ce privește primul dintre aceste trei criterii cumulative, reiese din jurisprudența Curții că este îndeplinit atunci când părțile sunt aceleași în cele două acțiuni concurente, independent de faptul că pozițiile procesuale ale acestora pot fi eventual diferite³⁰.

27 — Considerentul (15) al acestui regulament precizează că „în interesul administrării armonioase a justiției, este necesar să se reducă la minimum” riscul unor astfel de proceduri concurente și că tocmai în acest scop au fost adoptate norme uniforme care permit soluționarea cu ușurință a problemelor determinate de litispendență. A se vedea de asemenea Hotărârea din 27 iunie 1991, Overseas Union Insurance și alții (C-351/89, EU:C:1991:279, punctul 16) cu privire la Convenția de la Bruxelles.

28 — Este lipsit de relevanță că, astfel cum arată Comisia, versiunea germană a articolului 27 din Regulamentul nr. 44/2001 nu conține în mod expres o distincție între aceste două ultime criterii, care figurează în alte versiuni lingvistice [a se vedea Hotărârea din 8 decembrie 1987, Gubisch Maschinenfabrik (144/86, EU:C:1987:528, punctul 14), cu privire la versiunea germană a articolului 21 din Convenția de la Bruxelles, care corespunde respectivului articol 27].

29 — A se vedea în special Hotărârea din 22 octombrie 2015, Aannemingsbedrijf Aertssen și Aertssen Terrasements (C-523/14, EU:C:2015:722, punctul 38).

30 — În special Hotărârea din 8 decembrie 1987, Gubisch Maschinenfabrik (144/86, EU:C:1987:528, punctul 13), precum și Hotărârea din 22 octombrie 2015, Aannemingsbedrijf Aertssen și Aertssen Terrasements (C-523/14, EU:C:2015:722, punctul 41).

53. În speță, prezintă o importanță redusă că partea care este reclamantă în fața instanțelor franceze, SMCA, este pârâtă în fața instanței de trimitere, și viceversa în cazul HanseYachts³¹. Nu prezintă, de asemenea, relevanță că identitatea de părți nu este totală, ci parțială, precum în speță, precizându-se totuși că, într-o astfel de situație, instanța sesizată ulterior nu are obligația de a-și declina competența decât în măsura în care părțile în litigiul pendinte în fața sa sunt totodată părțile în procedura declanșată anterior, procedura între celelalte părți putând să continue în fața acestei instanțe³².

54. În ceea ce privește criteriul identității de cauză, Curtea a arătat că această din urmă noțiune trebuie să fie înțeleasă a cuprinde „faptele și norma juridică invocate ca temei al cererii”³³. Condiția cu privire la identitatea de obiect, definită a fi corespunzătoare „scopului cererii”³⁴ – conceput în sens larg³⁵ –, este uneori analizată alături de criteriul precedent din jurisprudența Curții³⁶.

55. În speță, după cum a arătat instanța de trimitere, reiese din jurisprudența respectivă că cele două ultime criterii sunt îndeplinite în ceea ce privește o potențială litispendență între o cerere care are ca obiect stabilirea răspunderii unui pârât pentru un prejudiciu, precum și obligarea sa, pe acest temei, la plata de daune interese, precum cea cu care este sesizat tribunal de commerce de Toulon (Tribunalul Comercial din Toulon) în special împotriva HanseYachts, și o cerere a aceluiași reclamant prin care se urmărește constatarea lipsei răspunderii sale pentru prejudiciul respectiv, precum cea pendinte în fața Landgericht Stralsund (Tribunalul Regional din Stralsund) aparținând Hanse Yachts, dat fiind că una dintre aceste proceduri reprezintă opusul celeilalte³⁷.

56. Această constatare nu aduce însă atingere răspunsului care urmează a fi oferit întrebării adresate de instanța de trimitere, care urmărește în special să se stabilească dacă aceasta trebuie să se considere a fi „instanța sesizată ulterior”, în sensul articolului 27 coroborat cu articolul 30 din Regulamentul nr. 44/2001, ca efect al unei eventuale alăturări într-o singură unitate a procedurii probatorii declanșate în alt stat membru și a acțiunii pe fond introduse ulterior în același stat, teză pe care nu o împărtășim³⁸.

57. Din motive de exhaustivitate, precizăm că, în opinia noastră, ar fi imposibil să se rețină o identitate de cauză și de obiect între o acțiune pe fond, precum cea din litigiul principal, având ca obiect constatarea lipsei răspunderii civile, și o procedură care urmărește să se dispună o măsură de cercetare judecătorească prealabilă oricărui proces, precum cea introdusă în fața tribunal de commerce de Marseille (Tribunalul Comercial din Marsilia) în scopul efectuării unei expertize

31 — Inversarea pozițiilor procesuale este, de altfel, specifică acțiunii în constatare negativă cu care a fost sesizată instanța de trimitere de către HanseYachts, care urmărește să fie exonerată de răspunderea aflată în dezbatere în fața tribunal de commerce de Toulon (Tribunalul Comercial din Toulon). A se vedea, în acest sens, Hotărârea din 25 octombrie 2012, Folien Fischer și Fofitec (C-133/11, EU:C:2012:664, punctul 43).

32 — A se vedea Hotărârea din 6 decembrie 1994, Tatry (C-406/92, EU:C:1994:400, punctele 34 și urm.). În prezenta cauză, instanța de trimitere precizează că dacă ar avea obligația de a suspenda acțiunea în procedura dintre HanseYachts și SMCA, în aplicarea articolului 27 alineatul (1) din Regulamentul nr. 44/2001, din motive de litispendență, în acest caz ar face uz de posibilitatea de a suspenda de asemenea judecarea cauzei, în temeiul articolului 28 alineatul (1) din regulamentul respectiv, de această dată din motive de conexitate, în procedura dintre HanseYachts și celelalte pârâte.

33 — A se vedea în special Hotărârea din 8 decembrie 1987, Gubisch Maschinenfabrik (144/86, EU:C:1987:528, punctul 15), în care Curtea a apreciat că acțiunile concurente aveau aceeași cauză, fiind întemeiate pe „același raport contractual”, precum și Hotărârea din 14 octombrie 2004, Mærsk Olie & Gas (C-39/02, EU:C:2004:615, punctul 38), în care Curtea, dimpotrivă, a reținut că „norma juridică care constituie[a] temeiul fiecăreia dintre cele două cereri ar diferi”.

34 — A se vedea în special Hotărârea din 6 decembrie 1994, Tatry (C-406/92, EU:C:1994:400, punctul 41). În Hotărârea din 8 mai 2003, Gantner Electronic (C-111/01, EU:C:2003:257, punctul 31), Curtea a arătat că pentru aprecierea identității de obiect, trebuie avute în vedere doar pretențiile reclamanților în acțiunile concurente, iar nu mijloacele de apărare prezentate.

35 — A se vedea în special Hotărârea din 8 decembrie 1987, Gubisch Maschinenfabrik (144/86, EU:C:1987:528, punctul 17).

36 — A se vedea în special Hotărârea din 25 octombrie 2012, Folien Fischer și Fofitec (C-133/11, EU:C:2012:664, punctul 49), cu privire la o acțiune în constatare negativă. Aceste două criterii au fost clar delimitate în alte hotărâri (în special în Hotărârea din 22 octombrie 2015, Aannemingsbedrijf Aertssen și Aertssen Terrasements, C-523/14, EU:C:2015:722, punctele 43-46).

37 — A se vedea Hotărârea din 19 decembrie 2013, NIPPONKOA Insurance (C-452/12, EU:C:2013:858, punctul 42 și jurisprudența citată).

38 — În această privință, a se vedea punctele 60 și urm. din prezentele concluzii.

judiciare, chiar dacă faptele care stau la baza celor două acțiuni sunt aceleași. O astfel de dublă identitate nu trebuie, în opinia noastră, să fie luată în considerare din moment ce atât normele juridice invocate de reclamant, cât și obiectivele urmărite de aceștia în fiecare dintre cele două categorii de proceduri sunt fundamental diferite, independent de particularitățile prezentei cauze.

58. Astfel, după cum arată Comisia, procedura probatorie în discuție în speță urmărește doar să se dispună o măsură de cercetare judecătorească *in futurum*, care are ca scop conservarea sau stabilirea, înaintea oricărui proces, a probei faptelor care pot eventual constitui temeiul unei acțiuni pe fond ulterioare. Dacă o astfel de procedură poate avea caracter contradictoriu³⁹, rezultatul său final – în speță, o expertiză judiciară – nu implică cu toate acestea o apreciere pe fond a drepturilor în discuție – în acest caz, în materia răspunderii civile. Dimpotrivă, o acțiune pe fond precum cea cu care este sesizată instanța de trimitere are ca obiect constatarea faptului că răspunderea reclamantului nu este nicidecum angajată în ceea ce privește prejudiciile care rezultă ca urmare a avariei produse la ambarcațiunea pe care a vândut-o. Obiectivul reclamantului este așadar acela de a obține o decizie cu privire la fondul dreptului în vederea soluționării litigiului. Prin urmare, considerăm că riscul unor decizii ireconciliabile, pe care se bazează mecanismul litispendenței prevăzut la articolul 27 din Regulamentul nr. 44/2001, este inexistent în prezența procedurilor care au obiecte atât de diferite.

59. Diferențele fundamentale astfel constatate, între o procedură probatorie prealabilă oricărui proces și o acțiune pe fond întemeiată pe rezultatele acestei proceduri pledează, în opinia noastră, în defavoarea posibilității de a admite, astfel cum consideră instanța de trimitere, că actul care marchează deschiderea acestei prime proceduri constituie de asemenea actul de sesizare a acesteia din urmă.

D – Cu privire la eventuala calificare a actului de declanșare a procedurii probatorii prealabile oricărui proces ca fiind echivalent actului de introducere a unei acțiuni pe fond ulterioară în raport cu articolul 30 din Regulamentul nr. 44/2001

60. Curtea a avut deja ocazia să interpreteze articolul 30 din Regulamentul nr. 44/2001 coroborat cu articolul 27 din acesta. Cu acea ocazie a arătat că regulamentul menționat nu stabilește în ce împrejurări competența primei instanțe sesizate trebuie să fie considerată „stabilită” în sensul articolului 27, care se limitează să prevadă o normă procedurală întemeiată pe ordinea cronologică în care instanțele în cauză au fost sesizate, dar că articolul 30 definește în mod uniform și autonom data la care instanța „se consideră [...] sesizată” în scopul aplicării dispozițiilor acestui regulament referitoare la litispendență⁴⁰.

61. Subliniem că, astfel cum indică primele cuvinte utilizate de articolul 30 din Regulamentul nr. 44/2001, norma materială pe care o prevede se aplică tuturor dispozițiilor conținute în secțiunea 9 din acest regulament, și anume nu numai celor aplicabile în caz de litispendență, care figurează la articolul 27, ci și celor aplicabile în caz de conexitate, care figurează la articolul 28, și celor referitoare la ipoteza specifică în care cereri concurente intră în competența exclusivă a mai multor instanțe care figurează la articolul 29. Trebuie așadar ca interpretarea care va fi dată respectivului articol 30 să fie adaptată la ansamblul acestor diferite situații.

39 — Atunci când instanța este sesizată, nu printr-o cerere introductivă, ci ca urmare a unei citații într-o procedură de măsuri provizorii, astfel cum a fost situația cu tribunal de commerce de Marseille.

40 — Hotărârea din 22 octombrie 2015, Aannemingsbedrijf Aertssen și Aertssen Terrasements (C-523/14, EU:C:2015:722, punctele 56 și 57) referitoare la identificarea datei la care se consideră că o instanță este sesizată, în sensul articolelor respective, atunci când o persoană depune o plângere cu constituire de parte civilă la o instanță de instrucție.

62. În prezenta cauză, pentru a justifica interpretarea extinsă pe care o sugerează, care constă în includerea procedurii probatorii în procedura pe fond care îi succedă în același stat membru, instanța de trimitere invocă drept argument, în primul rând, textul articolului 30 din Regulamentul nr. 44/2001, din care reiese că sesizarea unei instanțe poate decurge nu numai din „actul de sesizare a instanței”, ci și din „un act echivalent”, ceea ce ar putea, potrivit acesteia, corespunde celui prin care a fost sesizată instanța care a dispus măsura de cercetare judecătorească *in futurum* în cauză.

63. Lucrările pregătitoare ale Regulamentului nr. 44/2001 nu oferă clarificări utile cu privire la această formulă alternativă. Arătăm că aceasta figura deja la articolul 19 alineatele (1) și (4) din Regulamentul (CE) nr. 1348/2000⁴¹, a cărui formulare a fost inspirată de un instrument internațional⁴². În lumina indicațiilor referitoare la noțiunea „act echivalent” în sensul celui din urmă⁴³ și a unei aprecieri care se regăsește într-o hotărâre a Curții cu privire la Convenția de la Bruxelles⁴⁴, considerăm neverosimilă posibilitatea de a fi reținută teza susținută de instanța de trimitere.

64. În plus, subliniem că articolul 30 menționat este formulat în termeni care, întrucât sunt redactați la singular, interzic în opinia noastră admiterea acestei teze. Astfel, acest articol definește momentul în care „se consideră că o instanță este sesizată” și face trimitere în acest sens atât la punctul 1, cât și la punctul 2 din acesta, la „data la care actul [este] depus în instanță[a]” respectivă⁴⁵, spre deosebire de alte dispoziții din același regulament care vizează „instanțele [tribunaux]” sau „instanțele [juridictions]” ale unui stat membru în ansamblul lor⁴⁶.

65. Această informație terminologică nu este neutră, în special având în vedere împrejurări precum cele din prezenta cauză, în care instanța franceză în fața căreia a fost introdusă procedura probatorie nu este aceeași cu cea care a fost sesizată cu acțiunea pe fond care este considerată a se înscrie în continuitatea acestei proceduri. Faptul că aceste două instanțe se află în același stat membru nu prezintă relevanță în raport cu norma de stabilire a datei de sesizare a unei anumite instanțe, astfel cum este prevăzută la articolul 30 respectiv.

41 — Regulamentul Consiliului din 29 mai 2000 privind notificarea și comunicarea în statele membre a actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă și comercială (JO 2000, L 160, p. 37, Ediție specială, 19/vol. 1, p. 161). Articolul 19 menționat, referitor la cazurile în care pârâtul nu se prezintă la audiere, a fost preluat în actul care a înlocuit Regulamentul nr. 1348/2000, și anume Regulamentul nr. 1393/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 noiembrie 2007 (JO 2007, L 324, p. 79).

42 — Propunerea de directivă a Consiliului, prezentată de Comisie la 26 mai 1999, care a condus la adoptarea Regulamentului nr. 1348/2000 [COM(1999) 219 final], arată că articolul 19 din acesta preia conținutul articolelor 15 și 16 din Convenția de la Haga din 15 noiembrie 1965 privind notificarea și comunicarea în străinătate a actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă sau comercială (a se vedea punctul 4.4 din expunerea de motive și comentariul de la articolul 19 din propunerea respectivă).

43 — În Manuel pratique sur le fonctionnement de la Convention Notification de La Haye (Wilson & Lafleur, Montréal, 2006, punctele 66 și 276), Biroul permanent al Conferinței de drept internațional privat de la Haga distinge actele de sesizare a instanței de cele specifice procedurii probatorii și arată că „[e]xpresia «act echivalent» cuprinde actele care au efecte identice actului de sesizare a instanței, precum citarea în apel [sau] cererea de intervenție”.

44 — Potrivit Hotărârii din 14 octombrie 2004, Mærsk Olie & Gas (C-39/02, EU:C:2004:615, punctul 59), „o ordonanță care stabilește provizoriu plafonul răspunderii[,] adoptată mai întâi provizoriu de instanță la finalul unei proceduri unilaterale pentru a face ulterior obiectul unei dezbateri contradictorii[,] trebuie considerată a fi un act echivalent actului de sesizare a instanței în sensul articolului 27 punctul 2 din convenția respectivă”. O citație în scopul dispunerii unei măsuri de cercetare judecătorească *in futurum* nu este, în opinia noastră, asimilabilă unei astfel de ordonanțe.

45 — Sublinierea noastră.

46 — Această situație se regăsește în special la articolul 2 alineatul (1), la articolul 5 punctul 6, la articolul 12 alineatul (1), la articolul 16 alineatul (2) și la articolul 22 punctul 4 din acest regulament. Aceste dispoziții se opun normelor de competență internațională în mod obișnuit denumite „speciale” deoarece „desemnează în mod direct instanța competentă fără [a trebui] să facă trimitere la normele de competență în vigoare în statul în care ar putea fi situată o astfel de instanță” pentru a identifica, printre celelalte instanțe ale acestui stat, care este cea care trebuie să se pronunțe asupra litigiului, astfel cum arată Jenard, P., în raportul său privind Convenția de la Bruxelles (JO 1979, C 59, p. 22).

66. În al doilea rând, instanța de trimitere invocă faptul că articolul 30 din Regulamentul nr. 44/2001 ar avea drept obiectiv să evite ca părțile să profite în mod abuziv de diferențele procedurale existente în interiorul Uniunii. Riscul de tip „torpilă” menționat de această instanță nu este exclus cu certitudine⁴⁷, în special în prezența unei acțiuni în constatare negativă, precum cea din litigiul principal⁴⁸. Cu toate acestea, considerăm că „forum shopping” nu este în sine interzis prin Regulamentul nr. 44/2001 și că, în prezenta cauză, demersul procedural urmărit de HanseYachts nu are caracter abuziv.

67. Reiese din considerentul (15) al Regulamentului nr. 44/2001⁴⁹ și din lucrările legislative care l-au precedat⁵⁰ că scopul principal al adoptării articolului 30 a fost diminuarea problemelor și a incertitudinilor juridice cauzate de marea varietate a dispozițiilor care existau în statele membre pentru determinarea datei de sesizare a unei instanțe, prin intermediul unei norme materiale care permite identificarea acestei date în mod simplu și uniformizat⁵¹.

68. Cele două serii de criterii enunțate la articolul 30 punctele 1 și 2 instituie un mecanism uniform care, astfel cum arată HanseYachts, împiedică să se realizeze o interpretare a noțiunilor care figurează în acesta prin trimitere la conținutul diferitelor reglementări naționale⁵². Avem în vedere așadar adoptarea unei abordări neextensive a semnificației care trebuie dată dispozițiilor articolului 30 respectiv, pentru a se conforma obiectivelor de uniformitate și de securitate juridică vizate de acestea⁵³.

69. În al treilea rând, instanța de trimitere prezintă, în susținerea tezei sale, argumente de ordin practic, care nu sunt convingătoare. Aceasta susține că efectuarea expertizei care a fost dispusă, în speță, de o instanță franceză ar răspunde mai bine problemelor de drept material care pot lua naștere în cadrul unei proceduri pe fond care se desfășoară în Franța și că ar trebui să fie evitate cheltuielile care pot fi determinate de o eventuală audiere a unui expert în Germania. În opinia noastră, constrângerile invocate nu sunt nicidecum insurmontabile și astfel de considerații nu pot prevala asupra celor ce au la bază atât modul de redactare, cât și finalitatea articolului 30 din Regulamentul nr. 44/2001 în sensul celor expuse mai sus.

47 — Această instanță arată că în cazul în care o măsură de cercetare judecătorească este dispusă într-un stat membru, pârâtul în procedura probatorie respectivă este notificat atunci că o acțiune în justiție împotriva sa este iminentă și, probabil, va avea inițiativa, precum HanseYachts în speță, de a sesiza pe fond o instanță din alt stat membru care îi poate fi mai favorabilă.

48 — A se vedea Raportul Comisiei către Parlamentul European, Consiliu și Comitetul Economic și Social European privind aplicarea Regulamentului nr. 44/2001 [COM(2009) 174 final, punctele 3.4 și 3.5].

49 — În sensul considerentului (15), „[t]rebuie să fie prevăzut un mecanism clar și eficace de rezolvare a cazurilor de litispendență și de conexitate, precum și de înlăturare a problemelor care decurg în urma divergențelor interne referitoare la determinarea datei la care se consideră că o cauză este pendinte. În sensul prezentului regulament, este necesar ca data în cauză să fie definită în mod independent”.

50 — Din expunerea de motive a Propunerii de directivă a Consiliului care a condus la adoptarea Regulamentului nr. 44/2001 din 14 iulie 1997 [COM(1999) 348 final] reiese că „definiția autonomă a datei la care o cauză este «pendinte»” în sensul articolelor 27 și 28 urmărea cu precădere „compens[area] unei lacune a Convenției de la Bruxelles” și își propunea „concilierea diferitelor sisteme procedurale asigurând totodată egalitatea armelor reclamanților, pe de o parte, și o protecție împotriva abuzului de procedură, pe de altă parte” (a se vedea p. 7, 20 și 21).

51 — Această diversitate de norme naționale a fost subliniată de Curte în Hotărârea din 7 iunie 1984, Zelger (129/83, EU:C:1984:215, punctele 10 și urm.), cu privire la Convenția de la Bruxelles.

52 — Acest articol 30 prevede că data sesizării unei instanțe este fie data depunerii în instanță a actului de sesizare a instanței sau a unui alt act echivalent în ceea ce privește statele membre în care actul trebuie să fie notificat sau comunicat ulterior (punctul 1), fie data primirii actului de autoritatea responsabilă de notificarea sau comunicarea sa în ceea ce privește statele membre în care acesta trebuie să fie notificat sau comunicat înainte de a fi depus în instanță (punctul 2). A se vedea, de asemenea, Hotărârea din 22 octombrie 2015, Aannemingsbedrijf Aertssen și Aertssen Terrasements (C-523/14, EU:C:2015:722, punctul 57), și prin analogie Ordonanța din 16 iulie 2015, P (C-507/14, nepublicată, EU:C:2015:512, punctele 30 și urm.), precum și Ordonanța din 22 iunie 2016, M. H. (C-173/16, EU:C:2016:542, punctele 24-28).

53 — Comunicarea Comisiei către Consiliu și Parlamentul European din 26 noiembrie 1997, intitulată „Spre o creștere a eficienței în obținerea și executarea hotărârilor judecătorești în Uniunea Europeană” [COM (97) 609 final], menționa expres că introducerea unei astfel de definiții uniforme ar permite consolidarea securității juridice și eficacitatea mecanismelor aplicabile în materie de litispendență (a se vedea p. 11, punctul 15, și p. 35).

70. De altfel, dacă se reține, după cum preconizăm⁵⁴, că o procedură probatorie prealabilă oricărui proces nu are aceeași cauză și același obiect cu o acțiune pe fond, în sensul articolului 27 din regulamentul menționat, considerăm că este dificil de admis că actul de declanșare a acestei proceduri poate fi cu toate acestea considerat ca fiind „actul de sesizare sau un act echivalent”, în sensul articolului 30, într-o acțiune pe fond care este consecutivă rezultatelor acesteia.

71. Lipsa unității procedurale se verifică, mai precis, în raport cu datele din litigiul principal. Astfel, întocmai cum subliniază guvernul francez, cât și Comisia, chiar modul de redactare a articolului 145 din CPC periclitează teza existenței unei continuități materiale între procedura probatorie prevăzută de articolul respectiv și procedura pe fond ulterioară, deoarece această dispoziție prevede expres că respectiva cerere de dispunere a unei măsuri de cercetare judecătorească trebuie să fie formulată chiar „înaintea oricărui proces”, iar nu în corelație cu o acțiune în justiție⁵⁵.

72. Analiza noastră este susținută de faptul că rezultatele măsurii de cercetare judecătorească *in futurum*, în speță luarea în considerare a raportului de expertiză judiciară, nu sunt administrate de instanța care a dispus această măsură. Astfel, după cum arată guvernul francez, această instanță se încadrează, în principiu, în limitele sesizării sale imediat ce pronunță o decizie de admitere a cererii de dispunere a unei astfel de măsuri sau o decizie de respingere a acesteia. În plus, decizia menționată este lipsită de autoritate de lucru judecat în litigiul principal⁵⁶.

73. În plus, o acțiune pe fond nu este în mod obligatoriu inițiată ulterior procedurii probatorii, cunoscând că după măsura de cercetare judecătorească, persoana interesată, care nu are obligația de a introduce o acțiune în justiție, poate prefera să opteze pentru o soluționare amiabilă sau renunțarea la orice acțiune împotriva părții adverse. Și chiar dacă este introdusă o acțiune pe fond, aceasta poate fi în fața altei instanțe, astfel cum a fost cazul în speță, amintindu-se că expertiza a fost dispusă de tribunal de commerce de Marseille (Tribunalul Comercial din Marsilia) în timp ce acțiunea pe fond a fost introdusă în fața tribunal de commerce de Toulon (Tribunalul Comercial din Toulon)⁵⁷.

74. Asemenea HanseYachts și Comisiei, considerăm că norma de suspendare a prescripției enunțate la articolul 2239 din Codul civil francez⁵⁸, pe care o invocă instanța de trimitere și Port d’Hiver Yachting pentru a sublinia că ar exista o legătură directă între o măsură de cercetare judecătorească *in futurum* și acțiunea pe fond introdusă ulterior, nu poate în mod valabil repune în discuție considerațiile care precedă, din moment ce această dispoziție nu stabilește existența unității procedurale pretinse⁵⁹.

54 — A se vedea punctele 57 și urm. din prezentele concluzii.

55 — Guvernul francez arată că, în temeiul unei jurisprudențe constante a Cour de cassation (Curtea de Casație) din Franța (în special Hotărârea Camerei a doua civile din 5 februarie 2009, nr. 07-21.572, disponibilă la adresa internet următoare: <https://www.legifrance.gouv.fr>), o măsură de cercetare judecătorească solicitată atunci când o acțiune pe fond a fost deja introdusă va fi declarată inadmisibilă.

56 — Acest guvern precizează că, în ceea ce privește o procedură probatorie privind măsuri provizorii prin care se dispune o expertiză, precum în speță, instanța care a dispus-o în temeiul de articolul 145 din CPC nu mai poate, în cadrul acțiunii cu care a fost sesizată, nici să dispună o nouă expertiză, nici să se pronunțe asupra raportului de expertiză depus, întrucât intră numai în competența instanței de fond, după caz, să aprecieze expertiza astfel dispusă.

57 — Motivele acestei diferențe în privința instanțelor sesizate nu reies din decizia de trimitere.

58 — Potrivit acestui articol, care figurează în Cartea a III-a, intitulată „Diferite modalități de dobândire a proprietății”, titlul XX, intitulat „Despre prescripția extinctivă”, din Codul civil, „[p]rescripția se suspendă și în cazul în care instanța admite o măsură de cercetare judecătorească prezentată înaintea oricărui proces” și „[t]ermenul de prescripție începe din nou să curgă, pentru o perioadă care nu poate fi mai mică de șase luni, începând din ziua în care măsura a fost executată”.

59 — Articolul menționat 2239 are ca scop să asigure părților un timp de reflecție pentru a aprecia oportunitatea chemării în judecată pe fond ulterior rezultatului unei măsuri de cercetare judecătorească, fără caracter automat [a se vedea Marchand, X., Savatic, P., și Audouy, J., „Mesures d’instruction exécutées par un technicien”, *JurisClasseur Procédure civile*, volumul 660, 2011, punctul 24, precum și punctele 238 și urm.).

75. În opinia noastră, continuitatea menționată de instanța de trimitere nu există, așadar, într-o astfel de situație. Considerăm că această instanță recunoaște de altfel că procedura probatorie în cauză este disociată din punct de vedere juridic de acțiunea pe fond, în special în raport cu articolul 145 din CPC⁶⁰, întrucât mai ales prin întrebarea preliminară o califică ea însăși pe cea dintâi ca fiind „autonomă” în raport cu cea de a doua.

76. Având în vedere ansamblul acestor elemente, apreciem că articolele 27 și 30 din Regulamentul nr. 44/2001 trebuie să fie interpretate în mod coroborat în sensul că, atunci când se introduce o acțiune pe fond într-un stat membru ca urmare a rezultatului unei măsuri de cercetare judecătorească *in futurum*, nu se poate considera că această acțiune a fost introdusă de la declanșarea procedurii având ca obiect dispunerea măsurii respective în același stat. În consecință, o instanță din alt stat membru care a fost sesizată, ulterior acestei proceduri probatorii, însă anterior introducerii acelei acțiuni pe fond, cu o acțiune care are atât aceleași părți, cât și același obiect și aceeași cauză ca aceasta din urmă nu este obligată să suspende acțiunea, din motive de litispendență, în aplicarea acestui regulament, întrucât nu este instanța sesizată ulterior.

77. După cum am arătat deja⁶¹, considerăm că, în prezenta cauză, nu trebuie interpretat articolul 31 din Regulamentul nr. 44/2001. Cu toate acestea, din motive de exhaustivitate, adăugăm că, la finalul motivării deciziei sale, instanța de trimitere evocă posibilitatea de a lua în considerare Hotărârea St. Paul Dairy⁶², cu privire la articolul 24 din Convenția de la Bruxelles, care corespunde în esență aceluiași articolul 31. În această hotărâre, Curtea a decis că nu se încadrează în cadrul calificării „măsuri provizorii și de conservare”, în sensul acestui articol 24, măsurile de cercetare judecătorească care au drept unic obiect să permită reclamantului să evalueze, înaintea oricărui proces, șansele de reușită ale unei eventuale acțiuni în justiție⁶³, în special din necesitatea de a evita existența mai multor criterii de competență judiciară referitoare la același raport juridic.

78. Instanța de trimitere sugerează că măsurile de cercetare judecătorească prevăzute la articolul 145 din CPC ar putea să corespundă celor vizate de respectiva hotărâre și că motivarea acesteia din urmă ar fi de natură să implice, pentru interpretarea care trebuie dată articolului 30 din Regulamentul nr. 44/2001 care face obiectul întrebării preliminare, că atunci când o măsură probatorie de acest tip a fost dispusă într-un stat membru, nu se permite introducerea unei acțiuni pe fond în alt stat membru.

60 — Cour de cassation (Curtea de Casație) din Franța s-a pronunțat în acest sens întrucât a hotărât că, atunci când un litigiu prezintă caracter internațional, efectuarea, pe teritoriul francez, a unei măsuri de cercetare judecătorească în temeiul articolului 145 din CPC se supune legii franceze, independent de legislația care poate fi aplicată acțiunii pe fond care va fi eventual introdusă ulterior ca urmare a acestei măsuri (Hotărârea Camerei întâi civile din 3 noiembrie 2016, nr. 15-20.495, disponibilă la adresa internet următoare: <https://www.legifrance.gouv.fr>). Este posibilă disocierea procedurii care vizează dispunerea măsurii de cercetare judecătorească *in futurum* de eventuala acțiune pe fond ulterioară, și astfel să fie supuse unor norme de drept diferite, din moment ce aceasta din urmă nu este „continuarea” celei dintâi, potrivit Théry, P., „Le référé probatoire et l'application dans le temps de la loi du 17 juin 2008”, RDI, 2009, p. 481.

61 — A se vedea punctul 45 din prezentele concluzii.

62 — Hotărârea din 28 aprilie 2005 (C-104/03, EU:C:2005:255), din cuprinsul căreia instanța de trimitere are în vedere în special punctele 19 și urm.

63 — Și anume, o măsură prin care se dispune audierea unui martor în scopul de a permite reclamantului să evalueze oportunitatea unei eventuale acțiuni, să stabilească temeiul unei astfel de acțiuni și să aprecieze pertinenta mijloacelor care pot fi invocate în acest cadru.

79. Considerăm că atunci când se stabilește dacă o măsură de cercetare judecătorească prealabilă oricărui proces poate fi considerată o măsură provizorie și de conservare, în sensul articolului 31 din Regulamentul nr. 44/2001, este necesară doar o scurtă analiză într-un astfel de context, fiind de remarcat că această problematică este evocată în acest caz numai cu titlu secundar de către instanța de trimitere și că aceasta a condus la puncte de vedere divergente, mai ales în raport cu articolul 145 din CPC, nu doar în observațiile și răspunsurile scrise care au fost transmise Curții în speță⁶⁴, ci și în doctrină⁶⁵.

80. În această privință, subliniem doar că, pe plan structural, articolul 31 constituie secțiunea 10 din Regulamentul nr. 44/2001 cu privire la măsurile provizorii și de conservare, în timp ce articolele 27 și 30 din acest regulament – a căror interpretare este unica solicitată în prezenta cauză – figurează în secțiunea 9 cu privire la litispendență și conexitate. Pe plan substanțial, spre deosebire de aceste ultime dispoziții, care reglementează articularea între proceduri pendinte în paralel în state membre diferite, articolul 31 urmează o logică diferită, întrucât enunță o normă de competență derogatorie – așadar concepută în manieră strictă de către Curte⁶⁶ –, potrivit căreia o instanță dintr-un stat membru poate dispune o măsură provizorie sau de conservare, în timp ce o instanță din alt stat membru ar avea competența să se pronunțe asupra fondului în aplicarea regulamentului respectiv.

81. Considerăm așadar că nu este necesar, ținând seama de obiectul întrebării preliminare astfel cum a fost reformulată, să se realizeze un raționament prin analogie în raport cu Hotărârea St. Paul Dairy⁶⁷ și că, în orice situație, conținutul acestuia din urmă nu poate repune în discuție interpretarea articolelor 27 și 30 din Regulamentul nr. 44/2001 a cărui adoptare o avem în vedere în prezenta cauză⁶⁸.

V – Concluzie

82. Având în vedere considerațiile care precedă, propunem Curții să răspundă la întrebarea preliminară adresată de Landgericht Stralsund (Tribunalul Regional din Stralsund, Germania) după cum urmează:

„Articolul 27 și articolul 30 punctul 1 din Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială trebuie interpretate în sensul că, atunci când o procedură probatorie autonomă prin care se solicită să se dispună o măsură de cercetare judecătorească prealabilă oricărui proces s-a desfășurat într-un stat membru și când o acțiune pe fond a fost introdusă în fața unei instanțe din același stat membru ca urmare a rezultatelor respectivei măsuri de cercetare judecătorească, data la care această instanță «se consideră [...] sesizată», în sensul articolului 30, nu este data deschiderii procedurii probatorii, astfel încât rezultă că o instanță din alt stat membru care a fost sesizată în perioada respectivă cu o acțiune pe fond având atât aceleași părți, cât și același obiect și aceeași cauză precum cea sus-menționată trebuie să fie considerată «prima instanță sesizată», în sensul articolului 27 menționat.”

64 — În special, guvernul francez consideră că o măsură de cercetare judecătorească *in futurum*, precum cea care a fost dispusă în speță în aplicarea articolului 145 din CPC, ar putea fi calificată „măsură provizorie și de conservare” în sensul articolului 31 din Regulamentul nr. 44/2001, invocând în acest sens Hotărârea Cour de cassation (Curtea de Casație, Franța) (Hotărârea Camerei întâi civile din 11 decembrie 2001, nr. 00-18.547), disponibilă la adresa internet următoare: <https://www.legifrance.gouv.fr>], în timp ce Comisia susține teza opusă.

65 — A se vedea, în special, Beraudo, J.-P., și Beraudo, M.-J., „Convention de Bruxelles du 27 septembre 1968, convention de Lugano du 16 septembre 1988 et règlement (CE) n° 44/2001 du Conseil du 2 décembre 2000 – Compétence – Règles de compétence dérogatoires”, JurisClasseur Europe, volumul 3031, 2012, punctul 39; Gaudemet-Tallon, H., „Compétence et exécution des jugements en Europe”, LGDJ-Lextenso, Issy-les-Moulineaux, ediția a V-a, 2015, punctul 308-1 și doctrina citată.

66 — În acest sens, a se vedea Hotărârea din 27 aprilie 1999, Mietz (C-99/96, EU:C:1999:202, punctele 46 și 47), cu privire la dispoziția echivalentă care figurează la articolul 24 din Convenția de la Bruxelles.

67 — Hotărârea din 28 aprilie 2005 (C-104/03, EU:C:2005:255).

68 — A se vedea punctul 76 din prezentele concluzii.